

Tarja Raussi on systeemityön asiantuntijana Tieturissa ja toimii myös Sytykeen johtokunnassa.

Tuottavat ja laadukkaat prosessit

Sytykeen 9. laivaseminaari pidettiin 6. – 8.9.2006 Viking Mariellalla. Paikalla oli hyvän kokoinen joukko aktiivisia sytykeläisiä kuulemassa monipuolisia puheenvuoroja, keskustelemassa ja verkostoitumassa.

Tänä vuonna laivaseminaarin aihe keskittyi prosesseihin. Prosessi pidettiin tarkoituksella väljänä terminä, sillä meillähän on monenlaisia prosesseja: liiketoimintaprosesseja, systeemityöprosesseja, testausprosesseja jne. Näin ohjelmasta saatiin monipuolinen ja erityyppisissä tehtävissä toimivia henkilöitä kiinnostava.

Sytyke ry:n puheenjohtaja Helena Venäläinen avasi seminaarin ja esitteli millaisia asioita tarvitaan tuottaviin ja laadukkaisiin oppimisprosesseihin seminaarin aikana. Ilkka Pirttimaa Stockmann Oyj:stä toimi seminaarin puheenjohtajana ansiokkaasti ja teki esiintyjille hyviä kysymyksiä.

Määrittely kunniaan!

Sakari Lehtonen SysOpen Digiasta painotti, että Service Oriented Architecture (SOA) on 2/3 liiketoimintaa ja 1/3 tekniikkaa, ja että siihen lähteminen on aina liiketoimintastrateginen päätös. Huonoon lopputulokseen voidaan päätyä, jos lähdetään liikkeelle pelkästään tekniikan ehdoilla. SOA tulee selkeimmin esille B2B-verkostoliiketoiminnassa. SOA lisää jo tehtyjen IT-järjestelmäinvestointien elinkaarta jopa 25 vuotta.

SOA korostaa entisestään hyvien UML-määrittelyjen merkitystä. Jos hyvä määrittely unohdetaan, syntyy palvelujen kaaos. Pahimmassa tapauksessa luodaan palveluja, joita ei tarvita missään. UML-kaavioista tilakaavion merkitys on kasvanut

paljon palvelujen suunnittelussa. Palvelujen elinkaaren hallinnassa auttavat mm. ITIL ja erilaiset repositoryt eli palvelujen säilytyspaikat hallintatyökaluineen.

Jyrki Lahnelahti Inspecta Sertifiointi Oy:stä pohti saataisiinko prosesseista apua asiakasvaatimusten määrittelyyn ja hallintaan. Hän kertoi prosessien kypsyysarvioinnin CMMI:n eri tasojen vaatimuksista. Esim. Requirements Management CMM-2-tason saavuttamiseksi vaaditaan mm. kaksisuuntaisen vaatimusten jäljitettävyyden ylläpitoa (bi-directional traceability).

Jyrki kertoi myös kokemuksia kypsyytasojen arvioinneista. Suurimmat ongelmat ovat itse vaatimusmäärittelyssä: vaatimuksia ei analysoida mitenkään tai koko vaatimusmäärittelyä ei osata tehdä, ts. tekijöiltä puuttuu koulutus asiaan. Yllättävintä oli se, että vaatimusten hallintaa kyllä tehdään.

Prosesseista koodia!

IBM:n edustajat Esa Törölä ja Antti Lundsrom kertoivat, miten liiketoimintaprosesseista voidaan saada toimivaa ohjelmakoodia. Esa käytti alustuksessaan omien sanojensa mukaan "aina toimivaa alustaa" eli fläppitaulua, mikä herätti positiivista hilpeyttä. Ensinnäkin prosessit pitää mallintaa ja analysoida (Model), sitten kootaan tarvittavat komponentit prosessin toteuttamiseksi (Assemble), sijoitellaan optimoidut prosessit toimintaympäristöön (Deploy) ja sen jälkeen hallitaan prosesseja (Manage). Tässä kaikessa voidaan käyttää esim. IBM:n WebSphere-välineitä apuna.

Antti demosi IBM:n välineillä sen mitä Esa lyhyesti esitti. Hän mallinsi ensin prosessin ja määritteli attribuutit prosessin askelille. Kun prosessi oli mallinnettu, liiketoimintasäännöt kuvattu ja mittarit asetettu, hän muunsi ne suoritettavaksi koodiksi (BPEL) toiselle välineelle. Näin syntyneitä koodia voidaan ajaa ja siten simuloida prosessin toimivuutta erilaisilla parametreilla.

Sakari Lehtonen,
SysOpen Digia

Esitys oli mielenkiintoinen, mutta yleisökeskustelussa yhteisesti totesimme, että toistaiseksi IBM:n välineet eivät mahdollista suoritettavan koodin muuttamista lennosta prosessin muuttuessa. Jos prosessi muuttuu, siitä pitää generoida uusi versio ohjelmistoa. Mutta saa nähdä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan!

Parhaiden käytäntöjen kokoelmat avuksi

Taina Lintilä Tieturista kertoi parhaista käytännöistä laadukkaassa ohjelmistotuotannossa. Ohjelmistotuotannossa on siirrytty yhä enemmän kehittämisestä palvelujen elinkaaren hallintaan. Vaikka parhaat käytännöt olisivatkin käytössä, se ei riitä, sillä niitä pitää kehittää jatkuvasti. Itse ei tarvitse kuitenkaan keksiä kaikkea, vaan maailmalla on joukko parhaiten käytäntöjen kokoelmia.

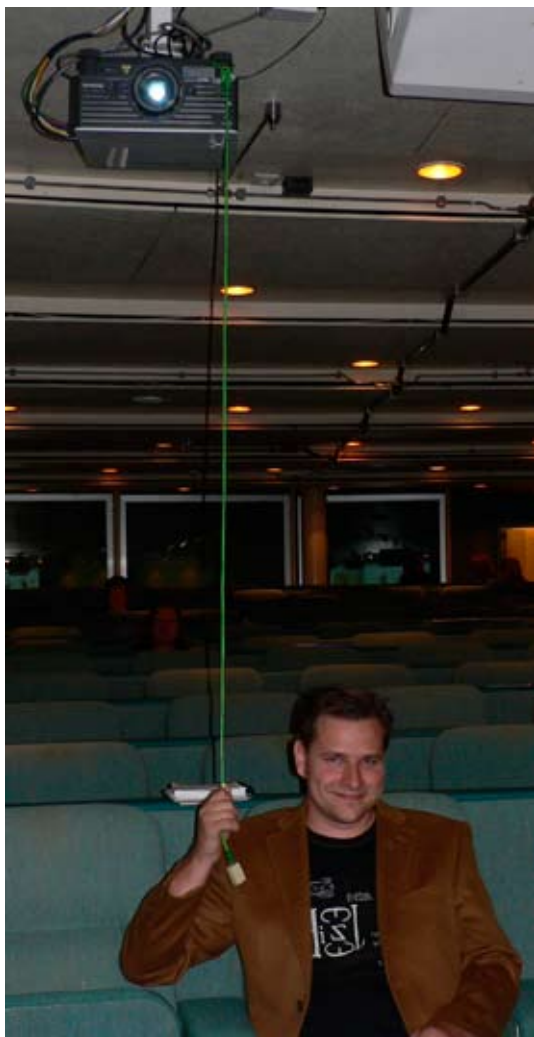
ITIL (IT Infrastructure Library) tarjoaa yhteisen kielen liiketoiminnan ja IT:n välille. Sen yksi osa on ITIL Application Management, joka tarkastelee sovellusten hallintaa yrityksen omaisuutena. Sovellusta käsitellään "mustana laatikkona", ts. pääasia on, että se toimii. ASL (Application Services Library) on viitekehys sovellushallinnan prosesseille. Se käsittelee sovellushallintaa huomattavasti monipuolisemmin kuin ITIL. Myös IT-ostamiseen on joukko parhaita käytäntöjä, mm. kansainvälinen ISPL ja Tietotekniikan liiton kehittämä 4V-malli.

Inspecta tekee mm. CMMI-kypsyysarviointeja.

Esa ja varmasti toimiva alusta.

Ilen tärinänvaimennin.

Tiedosta sudenkuopat!

Ensimmäisen päivän päätteeksi Risto Nevalainen STTF:stä kertoi vuosikymmenten kokemuksella, mitkä asiat tuovat nostetta tai toisaalta aiheuttavat notkahduksia projekteissa. Alustukseksi hän pohti, miksei hommaa ole jo opittu, vaikka näitä on tehty vuosikymmeniä. Yhtenä syykokonaisuutena lienee se, että ohjelmiston kehittämisestä on siirrytty systeemien rakentamiseen, jolloin vastaan tulevat mm. konfiguroinnin haasteet, hajautettujen järjestelmien laajuus ja palveluiden vuorovaikutuksen ajattelutapa.

Viime aikojen alaspainavia voimia ovat lisäksi olleet kvartaalitalous ja hajautettu kehittäminen. Pahimmassa tapauksessa silloin kukaan ei ajattele pitkällä tähtäimellä tai kokonaisuuksia. Toisaalta nostavana voimana hän näkee liiketoimintaprosessien hallinnan.

Sudenkuoppina voivat olla mm. jatkuvat muutokset ja uudet asiat, ja ketterät prosessit (mutta näissä on myös positiiviset puolensa).

Toimittajan kannalta asiakkaan osaaminen, jos asiakas on kypsyytastasossa kovin eri tasolla (ylempänä tai alempana) kuin toimittaja.

Verkostoitumista ja kiinnostavia keskusteluja

Ensimmäisen päivän päätteeksi nautimme buffet-illallisen hyvän seuran kera. Täytyy sanoa, että Vikingin keittiö oli uusinut pöydän antimia monipuoliseen suuntaan, samoin ruokajuomat olivat varsin hyviä. Ainakin meidän pöydässä virisi monipuolinen ja antoisa keskustelu niin päivän aiheista kuin muistakin kiinnostavista aiheista. Lopulta tarjoilijat tulivat suorastaan huomauttamaan, että ruokailuaika oli jo päättynyt :-)

Tukholmassa torstaina kaikilla oli vapaata aikaa. Jotkut lähtivät kosteaan säähän kävelyille ja toiset ostoksille. Mutta laivalle kaikki palasivat ajoissa jatkamaan seminaaria klo 15.30. Laivan lähtiessä moottorien tärinä aiheutti videotykin tärinää, mutta sitten puheenjohtajamme Ile keksi, miten tykin saa stabiloitua. Hän saikin keksinnöstään aplodit.

Hyödyllisyys, käytettävyys ja vetovoima

Sami Wilkman Adage Oy:stä kertoi käyttäjäkeskeisestä suunnittelusta. Hän totesi, että hyödyllisyys, käytettävyys ja vetovoima ovat aina läsnä kaikissa laitteissa tai tuotteissa, mutta niiden painotus vaihtelee.

Käyttäjäkeskeisen tuotekehityksen keskeisiä asioita ovat:

- Käyttäjien aktiivinen osallistuminen
- Tarpeiden selkeä ymmärtäminen
- Toimintojen luonteva jako käyttäjän ja teknologian välille
- Iteratiiviset suunnittelumenetelmät
- Eri alojen asiantuntijoiden yhteistyö

Hän painotti, että on hukkaan heitettyä rahaa, jos halutaan vasta lopussa tehdä käytettävyytstestaus, mutta ei ole aikaa tai halua korjata testauksessa havaittuja ongelmia.

Testausprosessi kuntoon!

Mitro Kivinen Qentinel Oy:stä kertoi, että testaukseen menee 30 - 70 % koko projektin työmäärästä. Testauksen kehittäminen tähtää laadukkaaseen ohjelmiston tuottamiseen nopeammin ja halvemmalla.

Hyvä testausprosessi

- Auttaa kohdistamaan kalliit testausresurssit oikein
- Tuottaa tietoa ohjelmiston laadullisesta tilasta
- Muuttaa testauksen laadukkaan tekemisen kulttuuriksi

Ei riitä, että pelkkää testausprosessia kehitetään. On kehitettävä myös muita työkokonaisuuksia, jotta laadukas ja tuottava kehitys olisi mahdollista.

Prosessit osana kokonaisarkkitehtuuria

Heini Holopainen ja Leena Valtonen TietoEnatorista kertoivat, miten prosessimallin avulla saadaan liiketoiminta vastaamaan paremmin asiakkaan tarpeeseen. Prosessijohtamiseen siirtyminen ja liiketoiminta-arkkitehtuurin kehittäminen edellyttää muutosjohtajuutta.

Liiketoiminta-arkkitehtuuri (Business Architecture) lähtee palvelu- ja taustaprosessien kehittämisestä asiakkaan tarpeen pohjalle läpi toimialojen. Uudet sähköiset kanavat avaavat uusia tapoja tarjota ja tuottaa palveluja. Toisaalta kytköksellisyys ja riippuvuus toisista lisääntyvät. Muutoksen läpivienti edellyttää kokonaisuuden hallitsemista. Prosessien hallinnalla onkin palveluja kokoava rooli.

Arviointi on osa prosessia

Helena Venäläinen ja Ilkka Pirttimaa vetivät yhteen seminaarin antia. Seminaarin mahdollistaneet sponsorit saivat kukin 2 minuutin puheenvuoron, joissa onnistuttiin välttämään liika mainostaminen.

Toisen päivän ilta huipentui a la carte -illalliseen, jonka aikana testattiin osallistujien muistia pöytäkunnittain leikkimielisen visailun avulla. IBM lahjoitti visailun palkinnot.

Osallistujat antoivat myös palautetta seminaarin järjestäjille. Pääosin kiiteltiin monipuolista ohjelmaa ja aikataulussa pysymistä. Moitteita sai lähinnä auditorion kylmyys - lämpöä ei saatu lisää, vaikka sitä henkilökunnalta pyydettiin. Onneksi seminaarin henki oli kuitenkin lämmin ja aktiivinen, mistä suuri kiitos runsaasti keskustelleville osallistujille!

Seminaarin esitykset ovat nähtävissä verkkosivuiltamme www.sytyke.org valikosta seminaarit ja tapahtumat/laivaseminaarit.

Laivaseminaaritoimikunta
2006

Pirkko Leivo, OPK
Ilkka Pirttimaa, Stockmann
Tarja Raussi, Tieturi
Kati Viik, Nokia

Seminaarin sponsorit

Adage Usability
research expertise

IBM

Qentinel
SOFTWARE QUALITY ASSURANCE

SYSOPEN DIGIA

TietoEnator^{TE}
Building the Information Society

Tieturi

Kiitos seminaarin
mahdollistamisesta!

Seminaarin päätösillallinen.

